

Reviews

Бәяләмә һәм қүзәтүләр

Рецензии и обзоры

**RAMIL BELYAEV: THE TATAR DIASPORA OF FINLAND: THE ISSUE
OF INTEGRATION AND PRESERVATION OF THEIR IDENTITY.
HELSINKI 2017 (DOCTORAL THESIS)**

Sebastian Cwiklinski,

Institut für Turkologie, Freie Universität Berlin,
Fabeckstr. 23-24, Berlin, 14195, Germany,
sebastian.cwiklinski@web.de.

The present review analyses Ramil Belyaev's dissertation on "The Tatar Diaspora of Finland: The Issue of Integration and Preservation of the Identity", which he defended in 2017 at the University of Helsinki. The text briefly describes his religious, communal and scientific activities. Ramil Belyaev has been serving as the imam of the community and its leading representative in Finnish society since 2004. The paper discusses whether the author of the dissertation manages to handle the task of looking objectively at the fate of the community without denying personal involvement into the community he is researching. The central question that Belyaev raises in his dissertation is how the Tatar community of Finland has managed to successfully integrate into Finnish society, simultaneously preserving its cultural and religious identity. In his conclusion Ramil Belyaev discusses whether the case of the Tatars in Finland could be seen as a role model for successful integration of ethnic minorities into mainstream society without losing its own identity.

Key words: Tatars, Finland, integration, identity.

Due to its unique character, the Tatar community in Finland has attracted the attention of historians, sociologists and ethnologists alike for a long time. Although the community comprises less than 1000 people, it has managed to preserve both its religious and its lingual identity in the course of one century. So, it is not surprising that generations of researchers have taken interest in the fate of the community. The reviewed work, a doctoral dissertation submitted and defended at the University of Helsinki in 2017, might be regarded as a roundup of the relevant research of the last decades.

Ramil Belyaev, the author of the dissertation, is a relevant person in regard to the subject he deals with in his work: Born in 1978 to a Tatar family in the Gorky District of Russia, Belyaev was trained as imam at the Moscow Higher Spiritual Islamic College before completing a course in history at the Kolomna State Pedagogical Institute. After graduating from the Islamic College in 2000, Belyaev worked as imam of the Islamic community of Kolomna near Moscow from 2000 to 2004, at the same time he held a position in the international department of the Russian Council of Muftis. Since 2004 he has been serving as the imam of the

Tatar community of Finland, representing the Islamic community in the public sphere of the country and working as the editor of the community magazine *Mähallä habärläre* [Akhmadullina, Anderzhanov]. So, on the one hand, Belyaev is both working with and representing the Tatar community of Finland, on the other hand, he observes it scientifically. A closer look at the dissertation should clarify to what extent he manages to balance these tasks.

Ramil Belyaev is well-known to the readers of *Tatarica* and other scientific journals on Islam: In 2016, he co-authored an article on the contacts of Tatar spiritual leaders of the Islamic community in Finland and the Soviet Union [Beliaev, Zaripov, Safarov, 2016], in the same year, the Moscow-based journal *Minaret* published his and Islam Zaripov's research on Habiburrahman Shakir, the imam of the Finnish town of Tampere from 1947 to 1964 [Beliaev, Zaripov, 2016]. So, his dissertation is not a beginning but rather a continuation of his scientific work.

In the introduction to his work, Belyaev underlines the importance of the subject he dwells on in his dissertation: With migration processes reaching large dimensions in the last decades and the growth of urgent problems related to it, examples of migrant communities successfully integrating into mainstream society do become more important. The Tatar community of Finland might be regarded as one of those examples. Thus, Belyaev wants to shed light on how the community managed to preserve its ethnic identity, simultaneously becoming an integral part of Finnish society. First, he gives an overview of the historiography on the Tatar community in Finland and names written and oral sources he used. The author gives information on his archival sources. However, he names only the archives he made use of, without giving any details on the archival funds he worked with.

The dissertation is divided into four chapters in which the author deals with the history of the community, the formation of the Tatar ethno-confessional minority in Finland, the preservation of religious traditions among the community, the Tatar identity and the mother tongue respectively. The attribution of the subjects to different chapters appears to be logic, even if not every choice seems to be compelling: Why, for instance, does the author deal with the publishing activities of the community in the chapter on the protection of the Tatar identity in Finland? It could have been done in any other of the chapters. In his research, Belyaev puts the focus rather on facts, institutions

and persons than on the attitudes of the community members. This choice is legitimate as it allows the author to clearly identify the developments crucial for the Tatar community.

In the chapter on the history of the community, Ramil Belyaev uses the fact-based approach, which proves to be appropriate as it allows him not only to trace the origin of the community back to the region of Nizhny Novgorod, where most of the community members come from, but also helps to explain why the community came into being at all. It was the Tatar merchants from that region, looking for opportunities in Saint Petersburg, who settled down in Finnish provincial towns as they discovered that the Grand Duchy of Finland offered better chances than the Russian capital itself. Belyaev rightfully points out the fact that many of the characteristic features of the Tatar community in Finland can be explained by looking at its Nizhny Novgorod origins. In his survey of the most relevant historical developments, the author proves that he knows the studies on the history of the Tatar community, so that the reader could get an idea how local Tatar associations in various smaller towns of Finland came into existence and which imams served there.

In the course of writing his book, Belyaev manages to cope with the difficult task of being, on the one hand, a leading person of the community and, on the other hand, of analyzing objectively its situation, without being influenced by personal connections to community members.

Belyaev's fact-based approach to the subject has undoubtedly many advantages, but the reader should bear in mind that, due to it, the attitudes of relevant actors cannot always be appropriately taken into account. So, when writing about the decline of the number of pupils in the Helsinki Tatar elementary school in the 1960s, Belyaev supposes that Tatar parents were shying away from giving their children to the school, which had come under the influence of Kemalism and partly switched to Standard Turkish instead of Tatar [Beliaev, 2017, p. 186]. A look at the parents' attitudes shows that this was indeed the case and there is no need to limit oneself to suppositions [Halén, p. 98]. One would have wanted to learn more from Belyaev's dissertation about how the community reacted to the fact that after World War II many of the leading figures of the community came from outside of the ethnical boundaries of the Tatar community: So, how did the community members react to the fact that imams, association leaders and teachers

were not of Tatar, but of Turkish, Azerbaijani and other origins? Did it play any role?

One aspect Belyaev does not dwell on in detail is the changing position that the Tatar community holds beginning with the 1990s. While until the early 1980s Tatars made up the bulk of the Muslim population in Finland and the *Finnish Islamic Congregation* was the only organizational representative of Islam in Finland, the mass immigration from Muslim countries to Finland has brought the community into a minority situation, and now it constitutes only a tiny minority of the whole Muslim population of the country [Halén, p. 98]. One might assume that this minority position, in which the Tatars of Finland found themselves, has contributed to a very strict attitude towards accepting new members into its association. However, Belyaev does not discuss this issue in detail.

In his conclusion, Ramil Belyaev discusses the case of the Finnish Tatars as a possible example for a minority community to successfully integrate into mainstream society without losing its own identity. According to him, there are three possible ways mainstream society/state – minority relations might work out: While the first one would be total reclusion and isolation of the minority group from the majority society, the second one would be total assimilation into mainstream culture within one or two generations. The third possibility would be the coexistence model, with the minority integrating into mainstream society without losing its own identity. According to Belyaev, in previously discussed examples for the third model, the minority communities in question consisted of several thousand people and constituted a visible entity in the country they were living in, while the Tatar community of Finland has managed to solve the same task despite its relative smallness. Among the factors contributing to this success, the author lists its religious practices, the leading role of traditions and folk customs, the use of the mother tongue, the tendency of the community to show initiative, the loyalty to the state, financial independence, unity and, finally, a positive attitude of the state towards the minority. However, the community's prospects for the future seem to be less shiny than the optimistic outlook might imply. In an interview of

2014, Belyaev himself gives a relatively pessimistic account of a community that is faced with intermarriages between Finnish Tatars and Finns and a decline in the use of the Tatar language among the youth [Akhmadullina, Anderzhanov, pp. 71–72]. The future will show which of the two tendencies will prevail.

Ramil Belyaev's dissertation gives a thorough overview of both the history and the present situation of the Tatar community in Finland. The fact-based focus of the work gives the reader the opportunity to immediately get familiar with its situation. It is highly wishful that this work reaches large audiences beyond the narrow boundaries of academia.

References

- Akhmadullina, R., Anderzhanov, O. (2014). *Na sluzhbe tatarskogo naroda* [In the Service of the Tatar People]. Nizhegorodskie tatary, No. 2 (November), pp. 70–73. (In Russian)
- Beliaev, R. (2017). *Tatarskaia diaspora Finlandii: voprosy integratsii i sokhranenia identichnosti*. Helsinki [The Tatar Diaspora of Finland: The Issue of Integration and Preservation of the Identity, Doctoral Thesis at the University of Helsinki]. (In Russian)
- Beliaev, R., Zaripov, I., Safarov, M. (2016). *Contacts of Tatar Religious Leaders of Finland and the USSR in the 1920s–1980s*. Tatarica (Kazan), No. 2 (7), pp. 99–102. (In English)
- Beliaev, R., Zaripov, I. (2016). *Ot Kabula do Tamperē: shtrikhi k nauchnoi biografi tatarskogo imama Habiburrahman Shakira* [From Kabul to Tampere: Touches to the Scientific Biography of the Tatar Imam Habiburrahman Shakir]. Minaret, No. 1–2 (5–6), pp. 24–33. (In Russian)
- Halén, H., Martikainen, T. (2016). *Muslim Tatar Minorities in the Baltic Sea Region*. Finland, in Ingvar Svanberg and David Westerlund (eds.), Leiden/Boston, pp. 86–104. (In English)
- Latvio, R. (2013). *Do We Need Imam Training in Finland?* Interfaith and other encounters between national and international actors: exchanging views and experiences on training Imams – and female guides for Islam, in Tuomo Melasuo, Peter Nissinen and Outi Tomperi (eds.). A Flying Finn. Finnish civil society actors in the global sphere (Tampere Peace Research Institute Net Series, No. 5), Tampere, pp. 123–131. (In English)

РАМИЛ БЕЛЯЕВНЕЦ «ФИНЛЯНДИЯДӘГЕ ТАТАР ДИАСПОРАСЫ: ИНТЕГРАЦИЯ ҺӘМ ТӘҢГӘЛЛЕК САКЛАУ МӘСЬӘЛӘЛӘРЕ» (ХЕЛЬСИНКИ, 2017) КАНДИДАТЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯСЕНӘ БӘЯЛӘМӘ

Себастьян Цвиклински,

Берлин Азат университетының Тюркология институты,
Германия, Берлин, Фабекштрассе ур., 23-24 нче йорт,
sebastian.cwiklinski@web.de.

Әлеге күзәтү характерындағы мәкаләдә Рамил Беляевнен «Финляндиядәге татар диаспорасы: интеграция һәм тәңгәллек саклау мәсъәләләре» дигән темага 2017 нче елда Хельсинки университетында яyclangan кандидатлық диссертациясе карала. Бу хезмәт безне 2004 нче елдан башлап имам һәм Финляндиядәге Татар берләшмәсeneң төп вәкиле булган Рамил Беляев белән таныштыра һәм аның дини, ижтимагый һәм фәнни эшчәнлегенә қыскача күзәтү ясый. Бирелгән хезмәттә, татар жәмгияте язмышы мәсъәләсенә күзәтү ясау барышында, әлеге берләшмә үсешенә үзенец шәхси катнаши да булган диссертация авторының оешма язмышына карата объектив карашы китерелә. Р. Беляев үзенец диссертациясендә, Финляндиядәге татар диаспорасының, мәдәни һәм дини үзаңын саклаган хәлдә, фин жәмгияте белән күшүлу мәсъәләсен өйрәнә. Хезмәтнен յомгак өлешендә Рамил Беляев хәзерге жәмгияттә, этник азырлыкның, милли үзаңын югалтмаган хәлдә, уңышлы интеграциясендә Финляндиядәге татар берләшмәсeneң күшүлу очрагы уңышлы модель була алу мөмкинлеге турында хәбәр итә.

Төп тошенчәләр: татарлар, Финляндия, интеграция (кушылу), тәңгәллек.

Финляндиядәге уникаль, кабатланмас татар жәмгияте тарихчылар, социологлар һәм этнографларның игътибарын һөрвакыт жәлеп итеп килде. Әлеге оешма 1000 нән дә кимрәк кешене берләштерүенә карамастан, аның вәкилләре менә инде тулы бер гасыр дәвамында үзләренең милли һәм лингвистик үзаңнарын саклап киләләр һәм бу – әлеге берләшмә язмышы белән бәйле мәсъәләрне өйрәнүләрнең сәбәбен аңлаты торган курсәткеч. 2017 нче елда Хельсинки университетында яyclangan әлеге диссертация соңында вакыттарда шуши проблемаларга багышланган эшләргә күзәтү формасында язылган.

Диссертация авторы Рамил Беляев 1978 нче елда Россиядә Түбән Новгород өлкәсендә татар гаиләсендә туа. Коломенск дәүләт педагогика институтында югары тарихи белем алғаннан соң, Беляев дини (имам) белгечлек буенча Мәскәү ислам дине коллежына уқырга керә. 2000 нче елда Ислам колледжын тәмамлап, Беляев дүрт ел (2000–2004) Коломнада меселман берләшмәсeneң имамы булып хезмәт итә, шул ук вакытта Россия мөфтиләренең халыкара советы бүлгелендә эшли. 2000 нче елдан башлап Финляндиядә татар берләшмәсeneң имамы, ижтимагый өлкәдәге меселман берләшмәсе вәкиле һәм «Мәхаллә хәбәрләре» жирле журналының мөхәррире булып тора

[Эхмәдуллина, Андерсанов]. Шулай итеп, Финляндиядә татар диаспорасы вәкиле булуы һәм турыдан туры әлеге берләшмәдә эшләве Беляевкә дини оешманы өйрәнү һәм аны фәнни күзлектән карап күзәтү мөмкинлеге бирә. Диссертация белән якыннанрак танышкач, аның бер үк вакытта бу ике эшчәнлекне уңышлы алып баруы күренә.

Рамил Беляев «Tatarica» журналы укучыларына һәм ислам дине турындағы фәнни басма укучыларына яхшы таныш. 2016 нчы елда ул Финляндиядәге татар дини эшлеклеләренең Советлар Союзы белән бәйләнеше турындағы мәкаләнен [Беляев, Зарипов, Сафаров] автордашы була. Шул ук елда Мәскәүдә чыга торган «Минарет» журналында 1947–1964 нче еллар аралыгында фин шәһәре Тампереда имам булып хезмәт иткән Хабибрахман Шакир турында Ислам Зарипов белән берлектә язылган мәкаләсе басыла [Беляев, Зарипов]. Шулай итеп, диссертация аның фәнни эшчәнлегенең башлангычы түгел, ә дәвамы буларак каралырга хаклы.

Диссертациянен кереш өлешендә тикшеренүдә каралачак проблемаларның мөһимлеке ассызыклана. Соңында елларда күченеп йөрү (миграция) процессының масштаблы, ягъни киң тараалган булуы һәм аның белән бәйле проблемалар, жәмгияттә күченүчеләр

(мигрантлар) оешмаларының (община) уңышлы интеграциясен чагылдырган мисаллар, шул исәптән, Финляндиядәге татар оешмасы да аның ачык үрнәге булып тора һәм болар барысы да торган саен эһәмиятләрәк була бара. Беляев татар оешмасының, этник тәңгәллеген саклаган хәлдә, фин жәмғиятендә аерылгысыз бер өлешне алыш торуы турындагы сорауга жавап бирергә тырыша. Ин беренче чиратта, ул, язма һәм сөйләмә чыганакларга таянып, Финляндиядәге татар оешмасы турында тарихи белешмә бирә. Авторның архив материалларыннан алыш тәкъдим иткән мәгълүматлары зур кыйммәткә ия, шулай да, кызгынчка каршы, ул диссертация язган вакытта кулланылган материалларны гына телгә ала, ә архив фондларының үзенчәлекле башка бүлекләрен курсәтеп торуны кирәк тапмый.

Диссертация дүрт бүлектән тора. Анда ул оешма тарихы, Финляндиядә татар этник-конфессиональ азчылыкның барлыкка килүе һәм шуңа бәйле рәвештә дини традицияләрнең, татар милли үзәненең һәм ана теленен сакланышы турындагы мәсьәләләрне яктырта. Бүлекләр арасында үзара логик бәйләнеш бар, шулай да китерелгән нәтижәләр һәр очракта да ышанычлы булмавын ассызыкларга кирәк. Мәсәлән, Финляндиядәге татарларның үзәнен саклау мәсьәләләре каралган бүлектә оешмасың халык алдындагы эшчәнлеге тикшерелә. Аны диссертациянең башка өлешендә урнаштыру мөмкинлеге бар. Беляев үзенең эзләнү-тикшеренүләре барышында оешма әгъзаларының чынбарлыкка гомуми мөнәсәбәтен һәм карашларын исәпкә алмыйча, күпчелек очракта оешмасың структур төзелешенең туктала, аерым фактларга һәм билгеле бер шәхесләрнең уй-фикарләренең нигезләнә. Моны автор татар оешмаларының үсешен тәэммин итә алышылыш сирәк очый торган күренешләргә (феномен) һәм вакыйгаларга аңлатма бирә дип акларга була.

Оешма тарихына багышланган бүлек фактларга нигезләнеп язылган. Элеге фактлар күпчелеге түмешлары белән Түбән Новгород жирлегеннән булган татарлар арасындагы тарихи бәйләнешне генә күрсәтеп калмыйча, берләшмәнен оешу тарихын аңларга да ярдәм итә. Санкт-Петербургка яхшы тормыш эзләп килгән татар сәүдәгәрләре, Россия башкаласына караганда Бөек Финляндия кенәзлегендә яшәү мөмкинлекләре зуррак булып, дигән өмет белән, кенәзлекнән кечерәк шәһәрләренә килеп

урнашалар. Рамил Беляев Финляндиядәге татар оешмасы әгъзаларына хас сыйфатларның Түбән Новгород жирлеге белән бәйле булын бик ачык күрсәтә. Хезмәттә авторның татар оешмасы тарихындагы эһәмиятле вакыйгаларны тирән белүе ачыклана. Бу, үз чиратында, укучыга Финляндиядәге төрле кечкенә шәһәрләрдә жирле татар ширкәтләренең ничек оешуын һәм аларда кемнәр имам булып хезмәт итуләрен белергә ярдәм итә.

Беляевкә эш барышында бик катлаулы мәсьәләне хәл итәргә туры килә һәм ул аны уңышлы башкарып чыга. Бу шуннан гыйбарәт: ул, үзе дә әлеге оешманың әйдәп баручы бер вәкиле буларак, башка әгъзалар белән танышлыгына һәм шәхси бәйләнешенә үзенең фәнни эшен бәяләүдә йогынты ясарга юл куймычы гына, дини жәмғиятьнең агымдагы торышына объектив бәя бирә, анализ ясый.

Беляевнең теманы ачуда фактларга таянып эш итүенең үз өстенлекләре бар, ләkin бу эшкә кагылышлы шәхесләрнең уй-фикарләре тиешле дәрәҗәдә исәпкә алынмаганлыгын укучы истә тотарга тиеш. Мәсәлән, Беляев 1960 нчы елларда Хельсинкидагы татар башлангыч мәктәбендә укучылар санының кимү проблемасын татар гайләләрендәге ата-аналарның, кемализм (төрек милли-буржуаз идеологиясе) коткысына бирелеп, балаларын татар мәктәпләренә бирергә теләмичә, стандарт төрек мәктәпләренә өлешчә күчүләре белән аңлатырга тырыша [Беляев, б. 186]. Ата-аналарның чынбарлыктагы карашын өйрәнү нәтижәсендә шул ачыклана: әлеге фикер, чыннан да, дөреслеккә туры килә. Моны фаразлау гына дип әйтеп булмый. [Halén, Мартиканен, б. 98]. Беляев диссертациясендәге Икенче Бөтәнданья сугышыннан соң оешмага килгән лидерларның этник тамырлары башка булуга берләшмәнен карашы, мөнәсәбәте турындагы фикарләре дә укучылар өчен кызыкли. Мәсәлән, имамнарның, сәяси әйдәп баручыларның, укутучыларның, татар милләтеннән булмыйча, төрекләр, әзербайжаннар булына оешма әгъзаларының фикерләре нинди булган соң?

1990 нчы еллардан алыш татар оешмасының totkan урыны, хәле дайми үзгәреп тора һәм Беляев үзенең хезмәтендә моңа нык игътибар бирә. Эгәр 1980 нче еллар башына Финляндиядәге Магометан оешмасының күпчелек өлешен мөсельман халкы тәшкил иткән булса, соңга таба, гражданнарның Финляндиядәге мөсельман төбәкләреннән

массакуләм күченеп китүләре нәтижәсендә, татар оешмасы азчылык позициясенә күчә һәм анда мөсельманнар хәзәр дә бик аз өлешне генә тәшкил итә [Halén, Martikainen, б. 98]. Шулай итеп, Финляндиядәге татарлар, оешмада азчылыкны тәшкил иткәнлектән, аңа яңа әгъзалар кабул итүгә житди йогынты ясый алмый дигән нәтиҗә ясарга мөмкинлек туа. Хезмәттә әлеге мәсьәләгә жентекләбрәк тукталырга мөмкин иде.

Йомгаклау өлешендә Рамил Беляев, азчылыкны тәшкил итүче оешма булган фин татарларының, милли үзаннарын югалтмаган хәлдә, төп дини оешмага күшүлүүн уңышлы мисал буларак карый һәм шул күзлектән чыгып тикшерә. Автор фикеренчә, төп жәмгиять/дәүләт һәм азчылык арасындагы мөнәсәбәтләрнән мөмкин булган уңышлы оч юнәлеше бар:

- 1) азчылыклыкны тәшкил иткән төркемнен төп жәмгиятьтән тулысынча аеру;
- 2) төп жәмгиятьта бер яки ике буынның ассимиляцияләнүе (йотылуы);
- 3) азчылыкның, төп жәмгиятькә күшүлүү барышында, үзенең тәңгәллеген югалтмычай яшәеш моделе дип аталаң юнәлеш.

Беляев фикеренчә, югарыда тасвирланган өченче модель мисалында азчылыкны тәшкил иткән оешмалар берничә мең кешедән торалар һәм дәүләттә үзләренең мөһим урынын билүләр. Эйтергә кирәк: чагыштырмача аз санлы булуына карамастан, Финляндиядә татар жәмгиятте дә шуңа ирешә ала. Автор шундый уңышлы күшүлуга сәбәп булган мөһим факторлар итеп, дини тәжрибәне, гореф-гадәтләрнең активлыгын, ана телененең кулланылышын, булдыклылыкны, дәүләт хакимиятенә карата лояльлекне (түзәмлелек), финанс яктан бәйсезлекне, бердәмлекне һәм, соңғы чиктә, уңай дәүләт сәясәтен атый. Шулай да, башлангыч чорында әйбәт булыр кебек тоелган дини оешмалың киләчәгә күп нәрсәгә өметләндерми. Р. Беляев шәхсән узе 2014 ичे елда биргән интервьюында оешма үсешенә өметсезлек рухындагы бәя бирә, чөнки фин

татарлары һәм финнар арасында милләтара нижахлар, гайлә төзү қүренешләре торган саен ешрак очрый һәм яшьләрнең татар телен кулланулары кими баруы күзәтелә [Әхмәдуллина, Андерсанов, б. 71–72]. Әлеге ике тенденциянең кайсы өстенлек алыр – аны киләчәк күрсәтер.

Рамил Беляевнән диссертациясе Финляндиядәге татар диаспорасы тарихы да, шулай ук аның агымдагы хәле дә жентекләп тикшерелгән эш булып тора. Хезмәтнең фактларга нигезләнеп язылуы укучыга оешманың бүгенге көндәге хәле белән турыдан туры танышу мөмкинлеген тудыра. Әлеге хезмәтнең бары тик, фәнни берләшмә чикләрен үтеп, кин катлам укучыларга барып житүенә өметләнәсе генә кала.

Әдәбият

Әхмәдуллина Р., Андерсанов О. Татар халкына хезмәттә // Түбән Новгород татарлары. № 2 (Ноябрь 2014). 70–73 б.

Беляев Р. Ф., Зарипов И. А., Сафаров М. А. 1920–1980 ичे елларда СССР һәм Финляндиядәге татар дини эшлекләрә арасындагы бәйләнешләр // Tatarica. № 2 (7) (2016). 102–108 б.

Беляев Р. Ф. Татарская диаспора Финляндии: вопросы интеграции и сохранения идентичности: дис. ... докт. филос. наук. Хельсинки, 2017. 310 с.

Беляев Р. Ф., Зарипов И. А. От Кабула до Тампере: штрихи к научной биографии татарского имама Хабибурахмана Шакира // Минарет № 1–2 (5–6) (2016). 24–33 б.

Halén H., Martikainen T. Muslim Tatar Minorities in the Baltic Sea Region. Finland, in Ingvar Svanberg and David Westerlund (eds.), Leiden/Boston, 2016. Pp. 86–104.

Latvio R. Do We Need Imam Training in Finland? // Interfaith and other encounters between national and international actors: exchanging views and experiences on training Imams – and femal guides for Islam, in Tuomo Melasuo, Peter Nissinen and Outi Tomperi (eds.). A Flying Finn. Finnish civil society actors in the global sphere (Tampere Peace Research Institute Net Series, 2013, No. 5.). Tampere, pp. 123–131.

**РЕЦЕНЗИЯ НА КАНДИДАТСКУЮ ДИССЕРТАЦИЮ
РАМИЛЯ БЕЛЯЕВА «ТАТАРСКАЯ ДИАСПОРА ФИНЛЯНДИИ:
ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИИ И СОХРАНЕНИЯ ИДЕНТИЧНОСТИ»
(ХЕЛЬСИНКИ, 2017)**

Себастьян Цвиклински,
Институт тюркологии Свободного университета Берлина,
14195, Германия, Берлин, ул. Фабекштрассе, д. 23–24,
sebastian.cwiklinski@web.de.

В настоящей статье анализируется диссертация Рамиля Беляева на тему «Татарская диаспора Финляндии: проблема интеграции и сохранения идентичности», защита которой состоялась в Университете Хельсинки в 2017 г. В работе содержится краткая характеристика его религиозной, общественной и научной деятельности. С 2004 г. Рамиль Беляев является имамом общины и ее ведущим представителем в финском обществе. Цель данной статьи – выявить степень объективности автора, члена диаспоры, при анализе судьбы данного сообщества. Р. Беляев сумел доказать, что татарской общине Финляндии удалось успешно интегрироваться в финское общество, сохранив при этом свою культурную и религиозную идентичность. Исследователь в заключении своей работы выражает уверенность, что данный опыт интеграции может быть полезен другим этническим меньшинствам, ориентированным на сохранение собственной идентичности.

Ключевые слова: татары, Финляндия, интеграция, идентичность.